

Теорія літератури

Як бачимо, література є могутнім виразником і вихователем гуманістичних ідеалів. У цьому її покликання й глибинний сенс. Справжнє мистецтво завжди відстоює «вічні» моральні істини й орієнтири. А ці істини втілюються в образах, живих картинах художніх творів.

Художній образ, у свою чергу, — одне з основних понять у літературі, що визначає природу, форму і функцію художньо-літературної творчості.

Осердям художнього образу є змалювання індивідуального людського життя. Але в той же час образ має певне узагальнювальне значення, тобто витворене художнім домислом, що посилює «вагу» художнього образу.

Оскільки людина існує не ізольовано, а знаходиться в тісному зв'язку зі світом природи, речей тощо, для її змалювання письменникові необхідно розкрити ці зв'язки, показати людину у взаємодії з усіма проявами життя в цілому. Тим самим перед митцем постає завдання показати героя в суспільному, природному середовищі, середовищі речей, відтворюючи його достатньо повно, тобто **образно**. У цьому сенсі образ є не лише змалювання людини - образ є картиною людського життя.

Отже, є **образи-персонажі** - люди, змальовані у творі; **образи-пейзажі** — картини природи. Але є й інші різновиди образів. Спробуймо розібратись у цьому розмаїтті.

Найбільш поширеним є **образ-символ**. Таким цей образ стає за умови, якщо він часто використовується на означення того самого поняття. Наприклад: калина — символ України, тополя — символ жіночої долі, символ молодості, шлюб; зозуля — жінка, що тужить за своєю долею; явір — вродливий молодий парубок; сова — символ мудрості, змія — підступності...

Однією з особливостей художніх образів є те, що вони здатні викликати у читачів різноманітні асоціації, іноді навіть цілий потік асоціацій. Недаремно, ще давні греки говорили, що образ є прекрасним і сам по собі, і нескінченністю далечини, що лежить за ним. Пригадайте неповторні рядки поезії Тараса Григоровича Шевченка: *«Садок вишневий коло хати, Хрущі над вишнями гудуть...»*. У кожного з нас з'являються певні асоціації, бо людині властива здатність малювати у своїй уяві яскраві видовищні картини. Так народжуються **зорові образи**.

Є й інші, наприклад, **слухові образи**. Давайте пересвідчимося в тому, наскільки таємничо й прекрасно вони народжуються! Прочитайте невеликий уривок із поезії Павла Тичини, одного з найталановитіших поетів XX століття:

Ми дзвіночки,
Лісові дзвіночки,
Славим день.
Ми співаєм,
Дзвіном зустрічаєм:
День!
День!

Любим сонце,
Небосхил і сонце,
Світлу тінь,
Сни розкішні,
Все гаї затишні:
Тінь!
Тінь!

Прислухайтесь, як неповторно дзвонить хор лісових дзвіночків, який чудовий слуховий образ народжується з кожного дзвінкого слова! 🧡